

zvočno gledališče za otroke

Idejna zasnova in besedilo: **Nana Milčinski, Peter Kus**

Režija: **Peter Kus**

Koreografija: **Andreja Podrzavnik Rauch**

Likovna podoba: **Dan Adlešič**

Oblikovanje luči: **Borut Bučinel**

Kostumi: **Katarina Müller**

Grafično oblikovanje: **Nejc Prah**

Vodenje produkcije: **Simon Hajós**

Nastopajo:

Urška Cvetko, Krištof Hrastnik, Michael Pöllmann

Produkcija: **Zavod Federacija Ljubljana, Werk89 (Dunaj), Cankarjev dom**

Partner: **Dschungel Wien**

Predstava traja 50 minut in je primerna za otroke starejše od 5-ih let.

Kontakt:

Peter Kus

m/ 041 657860

e/ info@peterkus.net

w/ <http://peterkus.net/si/projects/dzumbus/>

O PREDSTAVI SO ZAPISALI:

“Genialni glasbeni instrumenti, od korenčka z ustnikom, do katonske flavte s CD-jem in zvonečih miz – z vsem tem nas je v veliki dvorani Dschungel Wien začaral avstrijsko-slovenski trio v skoraj uro trajajoči fascinantni igri tonov in zvokov.” Heinz Wagner, www.kurier.at, 7. 10. 2017

“Predstavo Džumbus napolnjuje bogastvo enostavnih, fantazije polnih in učinkovitih zvočnih objektov... Z veliko humorja in s pomočjo zvoka uprizarjajo trije igralci vsakdanje življenjske situacije... Plemenito pedagoško sporočilo na koncu predstave, da je treba otroke sprejeti v njihovi enkratnosti, namesto da jih omejujemo s pravili, resda razumejo le odrasli. Toda to skoraj uro dolgi predstavi ne odvzame njene kratkočasnosti in svežine.” Judith Belfkih, www.wienerzeitung.at, 10. 10. 2017

“Mlada publika je bila upravičeno tako navdušena kot odrasla... V predstavi se piha, bobna, poje, govori (le pri odraslih), tleska, cmoka, škripa, reglja, trka in razbija. Možnosti za spreminjanje sveta v zvok so številne... Ko ta hrup zazveni na odru, se otroci od navdušenja priklenejo na sedeže v dvorani. Popoln tajming! Niti za trenutek ni dolgčas.” Ditta Rudle, www.tanzschrift.at, 8. 10. 2017

“Pogumu (dečka, ki se na samosvoj način zoperstavi avtoritetam, op. pr.) sem prisluhnil z nepretrganim zanimanjem: v vsakem trenutku so se pojavljali novi instrumenti, v živo zgrajeni ali preoblikovani iz vsakdanjih predmetov, ki so se v nadaljevanju lepo in harmonično vtkali v življenjski ritem glavnih junakov... Razvoj dogajanja je pritegnil... Vrhunec je bila kuharska simfonija s korenčkovim klarinetom, solnico – shakerjem ter pogosto, a izvrstno uporabljenim looperjem. Na mestu so bile tudi flavte in večglasno petje, ki so nas osrečili... (Gledalec domov) odide z mravljinci v ušesih in ritmom v telesu”. Timon Mikocki, www.jungekritik.com, 10. 10. 2017

PREBERITE ŠE ODZIVE GLEDALCEV.

KRATKA PREDSTAVITEV IN ZGODBA

Avtor predstave Peter Kus je skladatelj in glasbenik, ki se zadnja leta posveča ustvarjanju gledaliških predstav. Razvija žanr *glasbenega gledališča*, v katerem je zvok enakovreden drugim elementom predstave. Pomemben del tega prizadevanja je uporaba *izvirnih glasbenih instrumentov* na kateri temelji tudi predstava Džumbus¹. V njej glasbeniki in igralci s pomočjo zvočnega ustvarjanja, igranja ter animacije množice različnih izvirnih glasbil in zvočil, izdelanih iz vsakdanjih predmetov, pripovedujejo zgodbo o "ropotajočem dečku". Nastala je po motivih animiranega filma *Gerald McBoing Boing*, režiserja Roberta Cannona iz leta 1950.

Foto: Nada Žgank

Ropotajoči deček ne govori besed, temveč se namesto z jezikom izraža s samosvojimi zvoki in glasbo. Če imajo stvari vsaka svoj zvok, potem lahko z igranjem nanje opisuje svet in sebe ter se tako sporazumeva. Toda, ko deček odkrije svojo novo govorico in jo

¹ *Džumbus* v nižje pogovornem jeziku označuje hrup, trušč ali vpitje. Beseda izvorno izhaja iz turške besede *cümbüş*, ki hkrati pomeni *veselje in zabavo*, a tudi *upor, hrup in močan zvok*. *Cümbüş* je tudi brenkalo, moderna različica uda.

predstavi staršem, naleti na odpor. Mati, še bolj pa oče, njegovo ustvarjalnost, domišljijo in izvirnost razumeta kot motnjo, ki jo je treba odpraviti. Vse, kar slišita, je le hrup in *džumbus*. Zaskrbljena starša dečka odpeljeta k zdravnikoma, ki ga pregledata. Vse kar slišita, so le čudni zvoki, ki jih mali oddaja.

Ker se otroci z jezikom spoznavajo v šoli, je naslednja postaja ropotajočega dečka šolska klop. A kaj, ko mali tudi tam ves čas glasno piska, cvili in poka ter para živce učiteljici in sošolcu. Nihče ga ne razume in deček ostane sam. V svetu, ki mu vladajo pravila in družbene konvencije, za ropotajočega otroka ni prostora. V šoli lahko ostane le, če se prilagodi večini.

Foto: Nada Žgank

Razočaran se zato ropotajoči deček odpravi v svet. Potuje po mestu, opazuje promet in se skriva pred množico. Pobegne v naravo kjer v samoti zasliši glas, ki je podoben njegovemu. Na svetu ni sam! Obstajajo še drugi ropotajoči otroci, sorodne duše, ki so enake v svoji drugačnosti.

*Jaz sem kar sem,
ti si kar si.
Mene nihče,
ne spremeni.*

*Velik je svet,
v njem vsi,
iščemo vsak
svoje poti.*

O ROPOTAJOČIH OTROCIH

Glasba je primarna oblika izražanja človeka, ki se v njegovem individualnem razvoju in v evoluciji človeške vrste, razvije še pred jezikom. Arheolog Steven Mithen² ugotavlja, da naši predniki neandertalci niso poznali jezika, uporabljali pa so strukturirane zvočne fraze s katerimi niso prenašali le informacij (podobno kot ptice ali kiti), temveč tudi svoje emocije. V odsotnosti jezika, so bili klici, petje oz. "glasba" za njih sila pomembni. Naklonjenost glasbi je skozi kasnejši razvoj človeštva postala univerzalna značilnost naše vrste, ki jo brez izjeme poznajo vse družbe.

Glas je naš prvi instrument in dojenčki se začnejo zvočno sporazumevati še preden osvojijo jezik. Hkrati začnejo raziskovati zvočni svet predmetov, ki jih najdejo v svoji okolici in se intenzivno odzivajo na zvočne impulze, ki so jim izpostavljeni. Razvijejo zvočno in glasbeno podobo o svetu v katerem živijo. Ta se bo v njihovem življenju ohranila do konca dni: raziskave kažejo, da se pri dementnih starostnikih prav občutek za glasbeni spomin ohrani najdlje in da zvočni spomini živijo tudi po tistem, ko njihov jezik in mnoge druge kognitivne funkcije upehajo. Glasba ima izjemno pozitiven učinek na intelektualni, socialni in čustveni razvoj otrok v prvih mesecih in letih njihovega življenja. Hkrati pa lahko z glasbeno terapijo zadržimo prisotnost in odzivanje na okolico pri starostnikih, ki se od tega sveta poslavlajo.

Otroci, ki spontano oživljajo predmete okoli sebe, tako da po njih tolčejo, praskajo, brenkajo ter v njih pihajo, so *ropotajoči* otroci. Povzročajo hrup, ki ga odrasli do neke mere prenašajo, hitro pa za njih postane neposlušljiv. Ropotajoči otroci so tudi sinonim porednih otrok, saj zvočno raziskovanje sveta vsakdanjih predmetov nosi v sebi kal upora proti konvencionalnim predstavam o *glasbi* kot o urejenemu zvočnemu ustvarjanju. Če že, mora otrok igrati po pravilih, v ritmu, uglašeno in ne preglasno. »Poglej, tako!«, je napotek, ki ga vsak preglasen otrok sliši od dobronamernega odraslega. S tem svoboda spontanega in neobremenjenega ustvarjanja trči ob zakone, predsodke in družbene konvencije sprejemljivega vedenja. Intuitivno raziskovanje in zvočno eksperimentiranje otrok trči ob pravila glasbenega izražanja in predstav, kaj je glasba in kaj hrup. Ta so sicer kulturno pogojena, vendar vzpostavljena v vsaki družbi. Nenazadnje pa narava otrok trči ob kulturo: področje zvočnega izražanja je verjetno eno prvih, ki je v razvoju vsakega otroka podvrženo socializaciji. Še preden osvojijo jezik, se morajo otroci soočiti s pravili zvočnega sporazumevanja.

² Mithen, Steven: *The Singing Neanderthals - The Origins of Music, Language, Mind, and Body*, Orion Books, London, 2005

IZHODIŠČA ZA POGOVOR IN DELO V ŠOLI

(učna priprava za prvo triletje OŠ)

Metode

branje, pogovor, izdelovanje instrumentov

Oblike

frontalna, individualna

Predmeti

slovenski jezik, glasbena vzgoja

Cilji

učenci

- se seznanijo z vsebino predstave Džumbus in izvorom besede, ki je predstavi dala naslov,
- pojasnijo razliko med hrupom, ki nastane pri sproščnem zvočnem izražanju ter hrupom kot nezaželeno motnjo; razliko povežejo z lastnimi izkušnjami igranja na različne predmete ter reakcijami okolice,
- ugotovijo kaj vse lahko postane glasba
- spoznajo kaj so *izvirni glasbeni instrumenti*,
- ob pomoči učitelja ali staršev izdelajo svoj glasbeni instrument – ***prdulo*** (oz. *moped*) ali ***cedejko***; NAVODILA ZA INSTRUMENTE SO DOSTOPNA NA SPLETNIH POVEZAVAH!
- gledajo animirani film *Gerald McBoingBonig* – dostopen na [povezavi](#) (v angleškem jeziku).

Didaktična izvedba

Uvod in motivacija

Učencem predstavimo zgodbo o ropotajočem dečku.

Vodeni pogovor

Učence opozorimo na značaj ropotajočega dečka, njegovo samosvojost, drugačnost, izjemnost in željo po izvirnem načinu izražanja. Pogovorimo se o reakciji okolice - staršev, zdravnikov in učiteljice - na željo dečka po ustvarjanju novega.

Življenje ropotajočega dečka iz predstave povežemo z lastnimi izkušnjami otrok: prosimo jih, da predstavijo prigode iz lastnih življenj v katerih so bili sami ropotajoči otroci. Kako je reagirala njihova okolica? Kako so se sami počutili, ko so igrali ali ropotali?

Ob ogledu fotografij iz predstave razložimo, na kakšen način so bili izdelani scenografija in glasbila v predstavi. Predstavimo različna glasbila in poskusimo uganiti iz katerih predmetov so bila izdelana:

- pihala: korenčkov klarinet, prdula, cedejka,
- brenkala: kontabas iz stola, električna kitara iz deske, harfa iz knjige,
- tolkala: miza iz zvenceh lesenih kock (*cajonov*), boben iz kolesarskega obroča in zračnice, ksilofon, stol s cevmi,
- elektronska zvočila: predelan kalkulator, svinčnik (*noise pen*),
- zvočila iz vsakdanjih predmetov, npr. kuhinjskih pripomočkov.

Na ta način jih opozorimo, da se lahko izražamo tudi z glasbili, ki niso klasična, ter predstavimo možnost, da lahko glasbila izdelujejo tudi sami.